

El pare de Francisco Pérez de los Cobos va presentar-se a les eleccions generals de 1977 en la llista de Fuerza Nueva. El seu germà s'ofereí voluntari a la caserna de la guàrdia civil de Iecla en el colp d'estat del 23-F. Del president actual del Tribunal Constitucional, els companys d'institut contenen que va esquinçar i llançar al fem un exemplar de la Constitució. EL TEMPS viatja a Iecla, el seu poble nadiu, per saber més coses sobre aquest controvertit personatge i el seu passat de flirteig amb les posicions d'ultradreta.

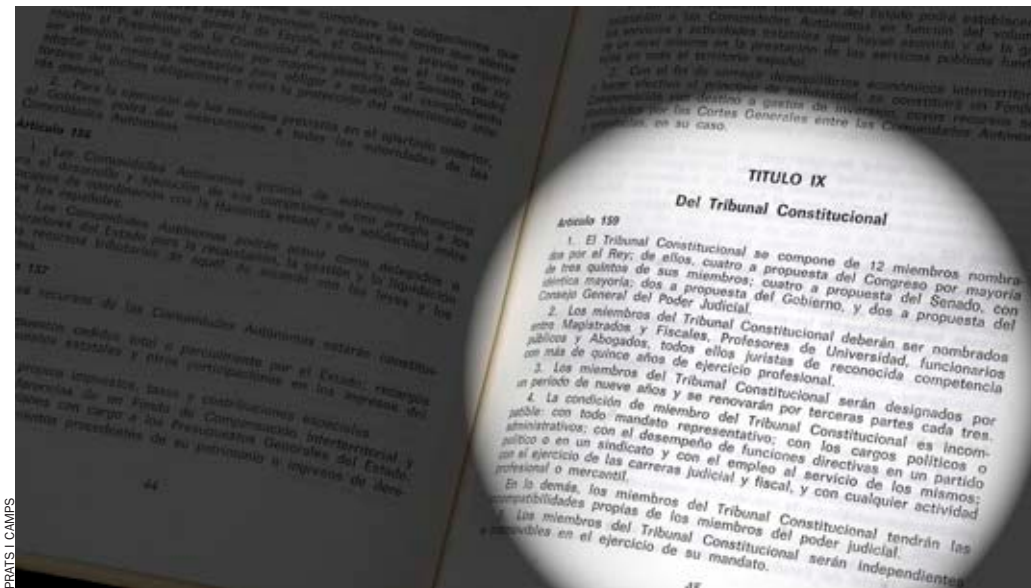
El president del TC que no s'estimava la Constitució

VIOLETA TENA

(Vilafranca, Ports, 1982)

“No amagaré que quan l'editor d'EL TEMPS es va entestar a enviar-me a Iecla a investigar el president del TC, la proposta m'engrescava tant com postular-me per a fallera major de València. Era estiu, i per raons que ara no vénen al cas, la idea de desplaçar-me cap a terres més meridionals m'horrortzava. Però vet aquí que ens endinsàrem en terres murcianes per il·luminar els aspectes més ombrívols de Pérez de los Cobos. I va resultar que tothom, a Iecla, coneixia les vel·leïtats antidemocràtiques d'aquest personatge. Finalment, l'escapada estival va resultar molt més engrescadora que no m'esperava.”

VIOLETA TENA

Cada poble o ciutat sol tenir un lloc emblemàtic, un punt urbà compartit en l'imaginari col·lectiu dels seus veïns. A Iecla, un municipi murcià de 34.000 habitants a tocar del límit entre el País Valencià i Albacete on moltes paraules es fan acabar amb el sufix *-ico*, aquest punt de referència és el parc de Las Palomas, una plaça a dos minuts caminant de l'ajuntament on en dia feiner es passe-

gen dones amb carretons d'anar a plaça i jubilats que veuen passar el temps. Popularment, el lloc és conegut amb el nom de *parque de Las Palomas*, si bé el nom oficial que figura en els mapes és *plaza de la Constitució*. Abans el lloc s'anomenà successivament *plaza de Emilio Castelar*, *de Pablo Iglesias*, *del Generalísimo Franco* i, darrerament, *de la Constitución*. En aquest lloc, en un dels edificis d'una altura desproporcionada que s'erigiren arran del *desarrollismo* arquitectònic dels anys 60 i 70 a Espanya, hi va nàixer i créi-

PRATS I CAMPS

Pérez de los Cobos durant el seu discurs del Dia de la Constitució, l'any 2005, a Iecla. A l'esquerra, el parc de Las Palomas amb l'edifici on va passar

xer Francisco Pérez de los Cobos, el discutit president del Tribunal Constitucional (TC).

L'evolució del nom de la plaça és paral·lela a la metamorfosi ideològica del mateix Pérez de los Cobos. Aquest expert en dret laboral ha passat de flirtejar amb les idees anticonstitucionalistes i les posicions d'ultradreta, en l'etapa de la transició, a erigir-se actualment, en la seua condició de president del TC, en el principal valedor de la Constitució espanyola. Això es desprèn, almenys, dels testimonis d'una desena de persones que EL TEMPS ha consultat. Són veïns de la seua ciutat nadiua que es van relacionar amb ell o amb la seua família durant el seu període de joventut. La majoria –persones que compartiren aula amb ell en l'institut d'ensenyament secundari Azorín, veïns del seu barri...– han accedit a parlar amb aquesta revista amb la condició de mantenir-los l'anonimat. Al capdavant, Iecla és una ciutat xicoteta, de poc més de 30.000 habitants, on tothom es coneix i s'entrecreuen lligams familiars, d'amistat o de simple coneixença. “No és gaire difícil trobar-te'l. Sa mare continua vivint ací i periòdicament ve a visitar-la al domicili familiar”, explica un de tants ieclans amb qui ha parlat EL TEMPS.

Siga com siga, la majoria d'entrevistats coincideixen que el president del TC es va criar en una família ultraconservadora, afecta al règim franquista i vinculada a la ultradretana i nostàlgica Fuerza Nueva. El pòsit familiar va

influir decididament en la ideologia de Francisco Pérez de los Cobos i el seu germà menut, Diego, qui ocupa càrrecs d'alta responsabilitat en el Ministeri de l'Interior. La posició ideològica dels primers anys de joventut no és menor. Al capdavant, retratar aquell període de la vida ajuda a comprendre millor les zones d'ombra del personatge que en les últimes setmanes han eixit a la llum.

El mateix Pérez de los Cobos ha reconegut la importància de l'etapa ieclana en la formació de la seua personalitat. Ho va fer l'any 2005, quan fou invitat per l'ajuntament de la ciutat a pronunciar el discurs del Dia de la Constitució. Allí aquest expert en dret laboral va exposar el següent raonament: “Si la infància és el període de la formació del caràcter i el caràcter és, com deia Heràclit, el destí de l'home, segurament el meu caràcter i el meu destí estan inexorablement lligats a Iecla, on vaig fer les meues primeres passes i vaig passar la meua primera joventut”. Pérez de los Cobos va viure-hi fins als 18 anys, edat en què va marxar a estudiar dret a la ciutat de València, on es va llicenciar l'any 1984 amb premi extraordinari de final de carrera.

Abans, però, va deixar, en la seua etapa a l'institut, no poques mostres de la seua filiació favorable al règim franquista i la seua desafecció al període d'apertura democràtica que vivien. En els debats a classe, en les converses amb els seus companys, a l'hora d'opinar sobre qüestions cabdals com

l'aprovació o no de la Constitució i la transició cap a un règim democràtic, etcètera, Paco, com tothom s'hi refereix al poble, va deixar mostres de la seua inclinació cap a les posicions de l'extrema dreta. Si bé aquest setmanari no ha pogut confirmar que formara part de Fuerza Joven, la facció juvenil de Fuerza Nueva, on militava el seu pare, tothom qui el va tractar en aquella època coincideix que les seues posicions reproduïen l'ideari del partit fundat per Blas Piñar. “Era una persona molt correcta en el tracte, amb molta capacitat d'argumentació i disposada al diàleg i a la discussió. Però això no obsta perquè tinguera idees molt extremistes”, explica un ex-company de classe.

Fuerza Nueva, idees vetustes.

Francisco Pérez de los Cobos Orihuel va nàixer a Múrcia el 2 de gener de 1962. El seus pares van triar el nom de Francisco en record del seu avi, un advocat que fou mort per les milícies republicanes a l'inici de la Guerra Civil, fet que va marcar a sang i foc la família. Quan Francisco només tenia mig any, els seus pares, Antonio i Amparo, es van traslladar a Iecla, on fou destinat el pare, que era pediatre i combinava la funció pública amb una clínica privada. Dos anys després va nàixer el seu germà menut, Diego. L'any 1975, quan Francisco tenia 13 anys, la família es va traslladar a viure a l'edifici Parque, un monstre de ciment de 10 pisos que, a tocar del parc de Las Palomas –batejat el 1939 amb el nom de *plaza del*

la joventut Francisco Pérez de los Cobos. A la dreta, l'institut de secundària Azorín.

Generalísimo Franco—, va desfigurar la vella fisonomia urbana de la ciutat, que començava a enlairar-se gràcies a la indústria del moble. El trasllat de la residència familiar no podia resultar més beneficiós per a Francisco: a menys de 300 metres de la nova residència familiar hi havia l'institut Azorín, que acabava de ser erigit i era l'únic centre d'ensenyament de secundària de la ciutat. “Han sigut sempre una família molt bona. Els nostres fills anaven junts a l'institut”, explica Pascual López Ibáñez, veí de finca dels Pérez de los Cobos. “Era una família conservadora i molt catòlica, però mai no es va significar”, explica López Ibáñez. Aquest advocat que avui té 93 anys fou un dels promotors d'Alianza Popular a Iecla. El seu despatx va ser el lloc on la formació de la gavina va trencar la closca. “Li puc assegurar que ni ell ni el seu fill no van participar en cap reunió d'Alianza Popular”, explica amb rotunditat López Ibáñez.

Alianza Popular era, però, una opció massa tova per a Antonio Pérez de los Cobos. En les primeres eleccions generals, fetes l'any 1977, el pare del president del TC es va presentar en quarta posició en la candidatura de Fuerza Nueva per la circumscripció de Múrcia, tal com consta en el *Butlletí Oficial de l'Estat* que reproduïm en aquesta reportatge. Si bé les possibilitats d'eixir diputat eren remotes, la seua presència en la llista posa en evidència el compromís personal de Pérez de los Cobos amb un partit que, en la seua de-

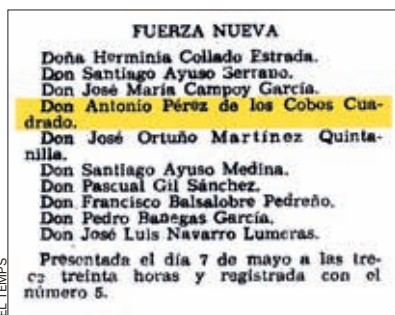
claració programàtica aprovada un any abans, prometia “fidelitat als ideals del 18 de juliol”, dia del *Alzamiento Nacional*; al “record de Francisco Franco”, i a “la monarquia catòlica, tradicional, social i representativa”, segons que arreplega José Luis Rodríguez en el seu llibre *Reaccionarios y golpistas: la extrema derecha en España. Del tardofranquismo a la consolidación de la democracia, 1967-1982*. La posició de la família Pérez de los Cobos respecte a un moment de convulsió com foren la transició i l'apertura democràtica era evident. Entre les diverses opcions que s'obrien, Antonio Pérez de los Cobos va optar per unir-se a un partit nostàlgic del franquisme, que adorava la figura de Blas Piñar; una formació que, si bé assumia el nou règim, no renunciava a la violència i la intimidació per a ser un partit d'“avantguarda, punta de llança de l'estat orgànic, del nacionalsindicalisme i de la revolució nacional”

L'anàlisi dels resultats electorals palesa que el partit en què militava Pérez de los Cobos tenia a Iecla una incidència més destacada que no a la resta de l'estat. A Espanya l'Alianza Nacional del 18 de Julio, coalició en què s'integrava Fuerza Nueva, va

obtenir el 0,37% dels vots, mentre que a Iecla Fuerza Nueva va arreplegar, tota sola, el 3,35 % dels vots, la qual cosa la convertia en sisena força política. A la circumscripció de Múrcia, aconseguí el 0,52 % de les paperetes. El municipi era un bastió xicotet per a la formació liderada per Blas Piñar, qui afalagava especialment aquest municipi amb la seua presència en els mítings que s'hi organitzaven. Les camises blaves, les boines roges, els himnes *Oriamendi* i *Cara al Sol* eren una part molt important de la faramalla que els acòlits de Fuerza Nueva preparaven a cada visita de Blas Piñar o quan hi havia alguna cita en el calendari necrològic de l'extrema dreta.

Hi havia una implantació molt notable de nostàlgics del franquisme a Iecla? “Fuerza Nueva tenia l'avantatge que entre els seus militants hi havia antics senyorets, terratinents, cacics i professionals lliberals com ara advocats, metges i farmacèutics. Eren gent ben situada que donaven un cert prestigi al partit”, expliquen Pepe Santa i Paco Montes, que aleshores militaven en el Partit Comunista i que van viure la transició des de l'altre costat de la trinxera. “A més d'ells, hi havia alguns sonats, gent més jove i molt extremista que es dedicava a escampar la por i a fer actes violents i intimidatoris”, expliquen. I afegeixen: “Pérez de los Cobos no era d'aquests; era més aviat tranquil. Però en la seua condició de metge era una persona influent i amb contactes”.

Els testos s'assemblen a les olles. Fóra com fóra, les inclinacions ideològiques del pare van determinar el tarannà dels fills, Francisco i Diego. Ho certifica, almenys, el relat d'alguns ex-companys d'aula amb qui EL TEMPS s'ha pogut posar en contacte. En aquest sentit, un altre passatge del discurs de Francisco Pérez de los Cobos en l'acte del Dia de la Constitució resulta ben revelador. El president del TC hi deia: “Així com un

Exemplar del *Butlletí Oficial de l'Estat* on apareix la candidatura de Fuerza Nueva per la circumscripció de Múrcia en les eleccions de 1977. En quart lloc hi figura Antonio Pérez de los Cobos.

PRATS I CAMPS

A l'esquerra, Pascual López Ibáñez, veí de la família Pérez de los Cobos i fundador d'Alianza Popular. A la dreta, Pepe Santa i Paco Montes, membres del Partit Comunista durant la Transició.

repeteix els gestos del seu pare i dels seus avis, també repeteix naturalment, perquè són seues, les característiques del seu poble”.

A Francisco, la transició el va agafar en l'etapa de l'institut, un centre públic on coincidia gent de tot l'espectre ideològic i de totes les classes socials. Allí “es reproduïen les mateixes tensions polítiques que en el carrer, i ell, sempre molt respectuós i correcte, es manifestava com una persona d'extrema dreta”, recorda un ex-company de classe que no s'està de considerar-lo com un company “molt estudiós i capa-

citat”. Un altre company, que reitera els elogis, rememora una ocasió en què la professora els va ordenar fer un treball. L'endemà, Pérez de los Cobos va llegir el seu a tota la classe i va acabar amb una frase molt ampul·losa. “La professora li va preguntar d'on l'havia tret, aquella expressió, i ell li va respondre que d'un discurs de Blas Piñar.” Aquesta mateixa professora, rememora aquell company, va entregar als alumnes dels cursos més avançats un exemplar de la Constitució espanyola, que aleshores s'acabava d'aprovar. “Va finalitzar la classe i a l'eixida de l'institut, en un

punt ben visible per a tothom, va esquinçar i llançar a terra el seu exemplar de la Constitució.” La seua reacció coincidia el que havia viscut a casa seua: l'any 1978, amb motiu del referèndum d'aprovació de la Constitució, Fuerza Nueva havia demanat el vot negatiu. De fet, un altre company que prefereix no revelar la seua identitat assegura a EL TEMPS que tant ell com el seu germà van participar activament en la campanya a favor del *no* a Iecla, circumstància que és refermada per unes altres fonts consultades.

Amb tot, el seu germà menor, Diego, i no Francisco, fou qui va viure la seua adhesió ideològica d'una forma més extrema. Si bé aquest setmanari no ha pogut confirmar la seua militància en Fuerza Joven, els comportaments relatats pels entrevistats demostren que Diego, que en l'actualitat és tinent coronel de la guàrdia civil, encaixava molt bé dins del perfil de militància ultranacionalista i amatent a la incitació de la violència d'aquella formació parafeixista. Segons han explicat diversos testimonis, amb motiu del colp d'estat del 23-F, el menut dels Pérez de los Cobos –per aquells temps el seu germà ja feia vida d'estudiant universitari a València– es va posar la camisa blava i es va dirigir a la caserna de la guàrdia civil a presentar-se com a voluntari per a donar suport a Tejero i companyia. També, segons que explica un altre company, “ell i un altre grup d'exaltats van venir a la porta de l'institut amb una actitud desafiant, com si volgueren marcar el territori”. Avui Diego Pérez de los Cobos és un alt càrrec del Ministeri de l'Interior. En la seua joventut, en acabar la formació es va presentar com a voluntari per a ser destinat al País Basc.

Des d'aquells episodis han passat més de 30 anys, però el pas del temps no evita la paradoxa, com reconeix l'ex-líder del Partit Comunista a Iecla Pepe Santa: “Una persona que en la seua joventut va esquinçar un exemplar de la Constitució és, avui, president del TC. Els qui menys van creure en la democràcia són, teòricament, els seus màxims garants. Quines coses que hem de veure!”. Ací potser també és aplicable aquella altra màxima d'Heràclit, la relativa a allò que tot flueix i tot es mou.

Un ielclà il·lustre esquitxat per la política

Trobar-te algú que et parle, a Iecla, de Francisco Pérez de los Cobos i de la polèmica suscitada al voltant d'ell no resulta complicat. Si bé alguns prefereixen no entrar en la controvèrsia, gairebé tothom n'és coneixedor en aquest municipi consagrat a la fabricació de mobles i a l'activitat vitivinícola. “El que ha passat es veia a venir. Quan el van nomenar vaig pensar: ‘Mare meua, què hi fa aquest home, ací?’ ”, explica una persona que en fou company d'institut i que està vinculat, professionalment, amb el món del dret. Per contra, l'alcalde del municipi, Marcos Ortuño, que pertany al Partit Popular, té una opinió ben diferent. El primer edil destaca l’“orgull i la satisfacció” que per al municipi significa que “un ielclà assoleixi un càrrec com el de president del TC”. Marcos Ortuño considera que la polèmica generada al voltant de la vinculació de Pérez de los Cobos amb el PP és “artificial” i “ha estat creada per a desacreditar-lo”. “Hi ha una clara intenció política en tot aquest assumpte –argumenta–. Durant anys la vice-presidenta del TC va tenir el carnet del PSOE i aleshores ningú no es va escarotar”.